Csécsei Dorottya

Elfolyó idők

KÖNYVKRITIKA - KETTEN EGY ÚJ KÖNYVRŐL - LXIII. évfolyam, 13. szám, 2019. március 29.

Ketten egy új könyvről – *Christoph Ransmayr: Cox vagy az idő múlása. Fordította Adamik Lajos. Kalligram Kiadó, Budapest, 2018, 240 oldal, 3990 Ft*

Az abszolút idő eszméje mellett a császár aurája az, ami a regény atmoszféráját meghatározza. Már-már eposzi jelzői által – mint például a „Láthatatlan”, a „Magasságos”, az „Ég fia és az Idő ura” vagy éppen a „tízezer év ura” – a Tiltott városra, de akár Jeholra, a császár nyári rezidenciájára is (ahol a tulajdonképpeni munka elkezdődik) az unheimlich fátyla borul. A szó freudi, a kísérteties, de egyszersmind az otthonos, illetve annak ellentéte értelmében is, ami a magyar kifejezésben kevésbé tükröződik: Jeholba érkezve Cox úgy érzi, mintha hazatérne, s valóban, mintha a császár terveinek megvalósításával tulajdonképpen saját álmát váltaná valóra.

Mondhatnánk, hogy ezzel mintegy odüsszeiája is véget ér, ami a *Cox*ot nem pusztán az Odüsszeusz-parafrázis okán, hanem az utazás motívuma által is Ransmayr korábbi munkáihoz kapcsolja. Az *Atlas eines ängstlichen Mannes* című, magyarul még nem elérhető könyvében például a „tízezerszer elképzelhetetlenül hosszú” kínai nagy fal szintén a végtelen, illetve az idő elleni küzdelem szimbólumaként jelenik meg. Alister Cox figuráját a történelmi James Cox, londoni órásmester személye ihlette, illetve Quiánlóng császár is szenvedélyes óragyűjtőként volt ismeretes – a valóságban azonban ők ketten soha nem találkoztak.